

նախանձոտն ալ շատ անգամ չհասկընար պատճառը. ասկէջ մեծ խեղճութիւն կրնայ լինել:

Իրաւունք ունի ուրեմն Թէոփրաստ յոյն փիլիսոփան ըսելու թէ „Դժբաղդ մարդուն վիճակը այնչափ ցաւալի չէ, որչափ նախանձոտինը. վասնզի դժբաղդը չարչարողը իւր ցաւերն են, իսկ նախանձոտին չարչարանք տրւողը թէ ուրիշի աղէկութիւնն է՝ եւ թէ իւր թշուառութիւնը“:

Ի՞նչ է արդեօք նախանձին դեղը: — Այս ախտին դեղ գտնելը շատ զժուար է. վասնզի նախանձոտը կպահէ իրեն ցաւը, եւ կջանայ ցուցընել որ ինքը շատ առողջ է: Ըսել է թէ նախանձը անբուժելի ախտերէն մէկն է, եւ հետը ուրիշ շատ տեսակ հիւանդութիւններ ունի՝ մէկը քան զմէկալը ծանր եւ սոսկալի. ուստի բարոյական փիլիսոփայութեան տուած խրատները մեծ ազդեցութիւն մը չեն կրնար ընել նախանձոտին վրայ: Միայն քրիստոնէական սուրբ հաւատոյ վարդապետութիւնը դեղ մը ունի նախանձին դէմ. այսինքն կատարեալ եղբայրսիրութիւն, որով մարդս պարտական է ուրիշի ունեցած աղէկութեանը վրայ այնպէս ուրախանալ՝ ինչպէս թէ իրեն աղէկութիւնը լինէր, եւ ուրիշի պատահած փորձանքին վրայ այնպէս տրտմիլ՝ ինչպէս թէ իրեն պատահած լինէր. „Սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո“ ըսածը այս է: Բայց ո՞ր են

այժմ այս խրատը պահողները: Անձնասիրութիւնն ու շահասիրութիւնը այնպէս տիրած են մարդկանց մէջ որ եղբայրսիրութիւնը մէկդի մնացեր է իբրեւ հնցած ու միայն վանքերու անապատներու պահուած առաքինութիւն:

Ամէն մարդ իւր հանգստութիւնը, իւր փառքը պատիւը կնայի, իւր շահը կփրցնուէ ամէն բանի մէջ. եւ թէ որ եղբայրսիրութիւն քարոզես, կամ ծաղր կընէ եւ կմերժէ, եւ կամ սիրով կընդունի, միայն թէ կըսէ՝ ուրիշը իմ պատուոյս եւ իմ շահուս չղբալի: Եւ ինքը իրեն իրաւունք կհամարի նախանձիլ ուրիշի փառաւորութեանն ու հարստութեանը եւ ամէն տեսակ յաջողութեանը վրայ:

Ուրեմն ինչո՞ւ կզարմանամք որ այժմու ժողովրդոց մէջ սէր եւ միաբանութիւն չկայ. միթէ կարելի է որ նախանձու ախտին տիրած տեղը հասարակաց աղէկութիւն մը սկսի եւ առաջ երթայ. ոչ ապաքէն արդէն եղած աղէկութիւններն ալ անով կխափանին ու կըփճանան: Երբոր մէկ ազգի կամ ժողովրդեան մը մէջ ամէն մարդ կուզէ մեծ լինել, եւ միայն ինքը մեծ ճանչցուիլ, միայն ինքը փառաւորուիլ, միայն իւր խօսքը առաջ տանիլ, այն ժողովրդեան ինքզինքը կառավարելը շատ զժուար բան է, իսկ հասարակաց աղէկութեան մը վրայ միաբանիլ՝ անկարելի:

ԱՌԱԿ

Փ Ի Ղ Ե Ի Ք Ո Թ Ո Տ.

Ատենով փողոցներէն փիղ մը առեր կանցընէին.

Փիղ ըսածդ ալ այս կողմերս չէր տեսնուած ամենեւին.

Ուստի շատ մը ժողովուրդ հետը մեկտեղ կըքայլին:

Անդիէն ասոնց առջին քորոտ մ' ելաւ խիստ կըռուասեր.

Տեսնէիր՝ ինչ կանչ ու ճիշ, ինչպէս հաջեր կըկրտըրտուէր:

Անպատճառ փրդին վախ տալ կուզէր խելքովն ողորմելին:

„Չայնդ քաշէ, դրացի աղբար“,

Ասաց զամփոք մեր քորոտին.

„Չես տեսներ որ խաղք եղար.

„Դուն ո՞վ ես ու փիղը ո՞վ.

„Ահա քու հեւքդ է բրոնրսեր,

„Իսկ նա հանդարտ ու անխրոով

„Հաջուածքիդ ո՞ւշ ալ չիղըներ“:

— „Հն հն հն, աղէկ զրտար“,

Պատասխանեց մեր քորոտը.

„Իմ միտքս չըմասկըցմար.

„Հեռուանց կանչեմ կըռուիմ հետը,

„Մեծ բանի մէջ երևանամ՝

„Որ շըներուն այս ըսել տամ.

„Տեսէք քորոտն ինչպէս քաշ է

„Որ փրդին դէմ ալ կըհաջէ“: —